

Rzetelność wyceny należności podstawą wiarygodności sprawozdania finansowego

Streszczenie

Należności są jednym z istotnych elementów kształtujących wartość aktywów. Są ingredientem determinującym płynność finansową w podmiocie. W poniższym opracowaniu dokonano klasyfikacji należności ze względu na kryterium czasu, opisano narzędzie ich wyceny wraz z metodologią przeprowadzania ich aktualizacji zarówno z punktu widzenia przepisów krajowych, jak i międzynarodowych standardów. Odpisy aktualizujące służą uregulowaniu wartości prezentowanych w sprawozdaniu finansowym, jak też mają na celu doprowadzenie należności do poziomu najbardziej wiarygodnego.

Słowa kluczowe

należności, odpisy aktualizujące, ustawa o rachunkowości, płynność, rzetelność sprawozdania finansowego, aktualizacja wyceny

Wstęp

W nawiązaniu do Kodeksu cywilnego, art. 353¹, „zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić. Świadczenie to może polegać na działaniu albo na zaniechaniu”. Zobowiązanie jest zatem długiem obciążającym dany podmiot, a należność kwotą, do której podmiot jest uprawniony. Należność stanowi zatem prawo osoby fizycznej albo prawnej do świadczenia pieniężnego bądź rzeczowego (wynikającego z zawartej umowy) w określonym terminie, jak również w kwocie, a będącego skutkiem zdarzeń z przeszłości, wskutek realizacji świadczeń na rzecz innego podmiotu.

W obszarze ustawy o rachunkowości¹ nie widnieje definicja należności. Bazując na terminie aktywów, należy uznać, że należność stanowi kategorię pieniężną, oznaczającą wszelkie *ex ante* wpływy środków pieniężnych. Należności to kwoty należne podmiotowi z różnorodnych tytułów od innych podmiotów czy osób fizycznych, przy założeniu, że analizowany podmiot jest wierzycielem, a inne jednostki – dłużnikami.

¹ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 1994 r. Nr 121, poz. 591 z późn. zm.).

Należności można podzielić według różnych kryteriów. W rozumieniu ustawy o rachunkowości termin regulacji płatności stanowi najważniejsze kryterium. Należności w związku z tym dzieli się na należności krótkoterminowe (okres spłaty nie przekracza 12 miesięcy) i długoterminowe (powyżej 12 miesięcy).

Należności krótkoterminowe

Należności krótkoterminowe w znaczeniu określonym ustawą o rachunkowości (art. 3 ust. 1 pkt 18 lit. c ustawy o rachunkowości) obejmują „ogół należności z tytułu dostaw i usług oraz całość lub część należności z innych tytułów niezaliczanych do aktywów finansowych, które staną się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego”. Należności, które nie są należnościami z tytułu dostaw i usług oraz nie zalicza się do należności krótkoterminowych, są aktywami trwałymi (art. 3 ust. 1 pkt 13 ustawy o rachunkowości). Zgodnie z podziałem aktywów określających wartość podmiotu należności krótkoterminowe należą do kapitału obrotowego, a długoterminowe – do aktywów operacyjnych.

Do należności krótkoterminowych oprócz należności bezspornych z tytułu sprzedaży materiałów, towarów, produktów, usług zalicza się należności wymagalne w ciągu 12 miesięcy (zespół 2):

- z tytułu rozrachunków publiczno-prawnych,
- z tytułu rozrachunków z pracownikami,
- z tytułu rozrachunków z właścicielami, współnikami,
- dochodzone na drodze sądowej.

Do należności krótkoterminowych zalicza się również²:

- 1) „wierzytelności oddane do wyegzekwowania podmiotowi zajmującemu się windykacją jak i sprzedane jednostce, prowadzącej faktoring, pod warunkiem, że umowa przewiduje możliwość ich zwrotu pierwotnemu wierzycielowi, w przypadku, gdy nie ma możliwości ich wyegzekwowania,
- 2) pożyczki z ZFŚS, nawet gdy okres ich spłaty jest dłuższy niż 12 miesięcy, licząc od dnia bilansowego,
- 3) należności odkupione, w celu uzyskania ich pokrycia przez dłużnika”.

Umiejscowienie należności w bilansie wiąże się z kryterium kwalifikacji do aktywów, przez które, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 12 ustawy o rachunkowości, „rozumie się kontrolowane przez jednostkę zasoby majątkowe o wiarygodnie określonej wartości, powstałe w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do

² *Rachunkowość – wydanie specjalne. Zamknięcie roku 2016*, Rachunkowość sp. z o.o., Warszawa 2017.

jednostki korzyści ekonomicznych”. Aby należność mogła być ujęta w bilansie, wymagane jest spełnienie następujących warunków³:

- wystąpienie zdarzenia z przeszłości, które wygenerowało należność,
- sprawowanie kontroli nad należnością,
- prawdopodobieństwo zapłaty należności.

Stąd na stan należności krótkoterminowych na dzień bilansowy składają się też⁴:

- „wszystkie należności z tytułu dostaw i usług, a więc sprzedaży, stanowiącej przedmiot operacyjnej działalności jednostki, bez względu na umowny termin ich zapłaty;
- należności z innych tytułów, niezaliczone do aktywów finansowych, których aktualny termin zapłaty jest krótszy niż rok, liczony od dnia bilansowego,
- wszelkie roszczenia, zarówno stanowiące przedmiot pertraktacji, jak i skierowane na drogę postępowania sądowego lub arbitrażowego, co do których nie zapadł prawomocny wyrok, obejmujące zarówno kwestionowane przez kontrahentów należności krótko- i długoterminowe, bez względu na ich tytuł, jak i należności niekwestionowane, skierowane do sądu w celu przerwania biegu przedawnienia lub uzyskania prawa do egzekucji”.

Należności długoterminowe

Należności długoterminowe to należności, których termin spłaty przypada w okresie dłuższym niż rok, licząc od dnia bilansowego. Nie zalicza się do nich należności wynikających z rozrachunków z tytułu dostaw i usług, które bez względu na przewidziany umową termin zapłaty zalicza się do należności krótkoterminowych. Do należności długoterminowych zalicza się przede wszystkim:

- należności publicznoprawne,
- należności od pracowników,
- należności finansowe,
- należności od właścicieli,
- należności warunkowe.

W przypadku spłaty należności w systemie ratalnym:

- raty płatne w roku następującym po dniu bilansowym wykazuje się w aktywach obrotowych – jako należności krótkoterminowe,

³ G.K. Świdarska (red. nauk.), *Wzorcowy plan kont z komentarzem do ustawy o rachunkowości i Międzynarodowych Standardów Rachunkowości*, Oficyna Wolters Kluwer Business, Warszawa 2012, s. 200.

⁴ *Rachunkowość – wydanie specjalne...*

- raty płatne w terminach późniejszych wykazuje się w aktywach trwałych – jako należności długoterminowe.

Zgodnie z art. 26 ust. 3 pkt 1 ustawy o rachunkowości każda jednostka prowadząca księgi rachunkowe może przeprowadzić „inventaryzację należności na dowolny dzień w okresie trzech miesięcy przed końcem roku obrotowego i 15 dni następnego roku obrotowego”. Jednak należności sporne i wątpliwe, należności od osób nieprowadzących ksiąg rachunkowych, z tytułów publicznoprawnych oraz takie, co do których nie udało się uzyskać potwierdzenia salda od kontrahentów, należy zinwentaryzować drogą weryfikacji. Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 1 ustawy o rachunkowości weryfikacja powinna mieć miejsce na ostatni dzień roku obrotowego.

W bilansie nie mogą figurować należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne⁵.

Bilansowa wycena należności

Należności wycenia się na dzień bilansowy zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt 7 ustawy o rachunkowości, *w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem zasady ostrożności*. Należy zaznaczyć, że obowiązkiem jednostki jest zastosowanie się do powyższej zasady co najmniej na dzień bilansowy, czyli dzień kończący rok obrotowy. Gdy jednostka sporządza sprawozdanie w innym okresie, wtedy dzień bilansowy jest dniem kończącym okres sprawozdawczy.

Przy wycenie należności należy uwzględnić zawsze zasadę ostrożności, co wiąże się z koniecznością oceny szans inkasa należności zaewidencjonowanych w księgach rachunkowych⁶. Kwotę wymaganej zapłaty wyznacza nominalna⁷ kwota należności, ale zwiększają ją wszelkie kary umowne, koszty sądowe albo odsetki za zwłokę w zapłacie, na co wskazuje nota księgowa, odsetkowa oraz gdy w umowie odsetki zostały zapisane⁸.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o rachunkowości „należności wyrażone w walutach obcych wycenia się na dzień bilansowy po średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z dnia bilansowego”. Należność główna jest wtedy korygowana o różnice kursowe, które zalicza się odpowiednio: ujemne – koszty

⁵ Więcej: *Należności krótkoterminowe*, http://www.vademecumksiegowego.pl/arttykul_narzedziowa,1094,0,18206,naleznosci-krotkoterminowe.html [dostęp: 08.06.2020].

⁶ *Interpretacja i wycena należności*, BDO, <https://www.szkozenia-bdo.pl/o-nas/aktualnosci/435-interpretacja-i-wycena-naleznosci> [dostęp: 22.05.2020].

⁷ Wartość nominalna należności odzwierciedla wartość przychodów ze sprzedaży z uwzględnieniem podatku od towarów i usług.

⁸ Więcej: *Wycena należności w kwocie wymaganej zapłaty na dzień bilansowy*, GOFIN, http://www.vademecumksiegowego.pl/arttykul_narzedziowa,814,0,12628,wycena-naleznosci-w-kwocie-wymaganej-zaplaty-na-dzien.html [dostęp: 23.05.2020].

finansowe (zespół 7) i dodatnie – przychody finansowe (zespół 7). Zgodnie z art. 42 ust. 3 ustawy o rachunkowości różnice kursowe wynikające z wyceny bilansowej rozliczane wynikowo podlegają przedstawieniu *per saldo* w rachunku zysków i strat – niezależnie od jego rodzaju.

Zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy o rachunkowości „należność wycenia się na dzień zapłaty po kursie faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji – w przypadku sprzedaży lub kupna walut oraz zapłaty należności, albo po średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z dnia poprzedzającego ten dzień”, zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy o rachunkowości.

Ustawa o rachunkowości wskazuje na konieczność ostrożnego podejścia do wyceny należności na dzień bilansowy. W bilansie należy wykazywać wyłącznie realną wartość należności, tj. wartość niezagrożoną utratą, ale i prawdopodobną do uzyskania. Aby oddać realny stan należności, należy dokonać okresowej analizy ich wiarygodności oraz wyśięgować należności przedawnione lub nieściągalne. Pojęcia: należność przedawniona i należność nieściągalna, nie są tożsame⁹. Należnościami nieściągalnymi są wierzytelności, których egzekwowanie jest niemożliwe na skutek np. zaginięcia dłużnika, jego niewypłacalności, dochodzenia wierzytelności drogą sądową itd. Natomiast przedawnienie należności następuje w wyniku upływu czasu dochodzenia wierzytelności na drodze powództwa cywilnego. Kodeks cywilny konkretyzuje ogólny termin przedawnienia wynoszący odpowiednio: 6 lat dla roszczeń majątkowych, 3 lata dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata¹⁰.

Aktualizacja wyceny należności w ustawie o rachunkowości

Aktualizacja należności polega na urealnieniu bilansowej wartości należności poprzez dokonanie odpisu aktualizującego. Ogólne zasady aktualizacji należności oraz ewidencji odpisów aktualizujących reguluje art. 35b ustawy o rachunkowości. Wartość należności aktualizuje się, uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego, w odniesieniu do:

- „należności od dłużników postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości oraz w stosunku do których zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne lub został złożony wniosek o zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzenie

⁹ Więcej: *Należności przedawnione i nieściągalne*, <https://ksiegowosc.infor.pl/rachunkowosc/rachunkowosc-budzetowa/104420,Nalezności-przedawnione-i-nieściagalne.html> [dostęp: 22.05.2020].

¹⁰ Więcej: *Okresy przedawnienia roszczeń*, <https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/okresy-przedawnienia-roszczen> [dostęp: 23.05.2020].

układu – do wysokości należności nieobjętej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności, zgłoszonej likwidatorowi lub sędziemu-komisarzowi w postępowaniu upadłościowym lub umieszczonej w spisie wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym;

- należności od dłużników w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek dłużnika nie wystarcza lub jedynie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego – w pełnej wysokości należności;
- należności kwestionowanych przez dłużników oraz z których zapłatą dłużnik zalega, a według oceny sytuacji majątkowej i finansowej dłużnika spłata należności w umownej kwocie nie jest prawdopodobna – do wysokości niepokrytej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności;
- należności stanowiących równowartość kwot podwyższających należności, w stosunku do których uprzednio dokonano odpisu aktualizującego – w wysokości tych kwot, do czasu ich otrzymania lub odpisania;
- należności przeterminowanych lub nieprzeterminowanych o znacznym stopniu prawdopodobieństwa nieściągalności, w przypadkach uzasadnionych rodzajem prowadzonej działalności lub strukturą odbiorców – w wysokości wiarygodnie oszacowanej kwoty odpisu, w tym także ogólnego, na nieściągalne należności”.

Zapisy analogiczne do ustawy o rachunkowości zawiera MSR nr 36 „Utrata wartości aktywów”.

Zgodnie art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości przyjęte zasady i metody wyceny (aktualizacji) należności jednostka powinna określić w dokumentacji rachunkowości (polityka rachunkowości). W księgach rachunkowych należności figurują w pełnej wartości, niezależnie od dokonanego odpisu aktualizującego. W bilansie wykazuje się natomiast należności zawsze po uwzględnieniu odpisów aktualizujących ich wartość (konto korygujące). Zgodnie bowiem z art. 46 ust. 2 ustawy o rachunkowości „wykazana w aktywach bilansu wartość poszczególnych składników aktywów wynika z ich wartości księgowej, skorygowanej o odpisy aktualizujące wartość należności”.

Odpisy aktualizujące¹¹ wartość należności zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych (zespół 7) lub do kosztów finansowych (zespół 7) – zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis aktualizacji.

Stąd odpisy aktualizujące należności należy dokonywać¹²:

- w odniesieniu do tej części, na którą wierzyciel nie ma pokrycia,

¹¹ Więcej: *Kiedy dokonać odpisów aktualizujących należności*, Infor, <https://inforfk.pl/cykle-tematyczne/trecsc,inforfk,,INF0000000000000696725,Kiedy-dokonac-odpisow-aktualizujacych-naleznosci.html> [dostęp: 24.05.2020].

¹² Więcej: *ibidem*.

- do wysokości tej kwoty, uwzględniając stopień ryzyka, jaki się wiąże z tą należnością.

Odpisy aktualizujące mają charakter przejściowy. Według art. 35c ustawy o rachunkowości „w przypadku ustania przyczyny dokonania odpisu aktualizującego wartość aktywów, w tym również odpisu z tytułu trwałej utraty wartości, równowartość całości lub odpowiedniej części uprzednio dokonanego odpisu aktualizującego zwiększa wartość danego składnika aktywów i podlega zaliczeniu odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych lub przychodów finansowych” (zespół 7).

Odpisy aktualizujące należności w ustawie o rachunkowości

Proces analizy należności w celu określenia ich rzetelności¹³ przebiega generalnie według następującego schematu:

- 1) analiza i ocena zapisów należności – zespół 2;
- 2) inwentaryzacja należności. Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy o rachunkowości należności inwentaryzuje się metodą potwierdzenia (uzgodnienia) sald. Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o rachunkowości nie uzgadnia (potwierdza) się sald należności:
 - od pracowników,
 - wątpliwych i spornych,
 - publiczno-prawnych,
 - od osób i jednostek nieprowadzących pełnych ksiąg rachunkowych, gdyż w tych przypadkach stosuje się metodę weryfikacji sald;
- 3) grupowanie (struktura wiekowa) należności – według terminu zapadalności należności. Efektem jest raport wiekowania należności stanowiący bazę do przeprowadzenia odpisów aktualizujących należności zagrożone.

Typowe przedziały wiekowe:

- należności bieżące (nie są jeszcze przeterminowane),
- należności przeterminowane do 30 dni,
- należności przeterminowane powyżej 30 dni do 60 dni,
- należności przeterminowane powyżej 60 dni do 90 dni,
- należności przeterminowane powyżej 90 dni do 180 dni,
- należności przeterminowane powyżej 180 dni do 360 dni,
- należności przeterminowane powyżej 360 dni;

¹³ Więcej: *Jak wiekować należności handlowe w księgach rachunkowych*, Infor, <https://inforfk.pl/cykle-tematyczne/tresc,inforfk,,INF000000000000696389,Jak-wiekowac-naleznosci-handlowe-w-ksiegach-rachunkowych.html> [dostęp: 25.05.2020].

- 4) tworzenie odpisów aktualizujących. Odpis odpowiada kwocie należności, których spłata nie została w żaden sposób zabezpieczona, a ryzyko ich nieściągalności jest spore. W przypadku należności zabezpieczonych odpis tworzy do wysokości nie objętej gwarancją ani innym zabezpieczeniem;
- 5) suma wiekowanych należności musi być zgodna z sumą zapisaną w bilansie, w tym celu wartość brutto należności koryguje się o wartość odpisów aktualizujących, ustalonych na podstawie wiekowania¹⁴;
- 6) mechanizm wyliczenia (wskaźnik %) odpisu powinien być ustalany w każdej jednostce indywidualnie dla poszczególnych należności, w zależności od wykonalnej ich ściągalności¹⁵.

Przyjęcie założenia, że określony procent należności jest nieściągalny, wymaga wiarygodnego poświadczenia (zgrupowany materiał faktograficzny).

Sposoby wyliczania wartości odpisów aktualizujących należności

Podmioty mogą dokonywać odpisów:

- indywidualnych (specyficznych),
- ogólnych dla poszczególnych należności zagrożonych.

Odpis indywidualny jest najbardziej właściwy dla podmiotów, które dysponują stałą bazą klientów. Tworzy się go po dokonaniu szczegółowej analizy sytuacji konkretnych kontrahentów, przyczyn zwłoki, ale też w kontekście dotychczasowej współpracy jak i posiadanych zabezpieczeń i gwarancji. W sytuacji COVID-19 stosowanie indywidualnych odpisów jest uzasadnione.

Odpis metodą ogólną jest uzasadniony, gdy nie jest możliwa analiza poszczególnych przypadków. W takiej sytuacji, bazując na danych historycznych, zbiorczo określa się wartość tworzonych odpisów.

Oszacowana wartość odpisu aktualizującego należności służy też do obliczenia tzw. **indeksu jakości należności**¹⁶, będącego relacją wartości odpisu aktualizującego należności do całkowitej wartości należności:

$$IJN = WOA / WN,$$

¹⁴ <https://inforfk.pl/cykle-tematyczne/tresc,inforfk,,INF000000000000696389,Jak-wiekowac-naleznosci-handlowe-w-ksiegach-rachunkowych.html> [dostęp: 08.06.2020].

¹⁵ *Jak prawidłowo dokonywać odpisów aktualizujących należności*, INFOR, <https://inforrb.pl/aktualnosci/348528,Jak-prawidlowo-dokonywac-odpisow-aktualizujacych-naleznosci.html> [dostęp: 20.05.2020].

¹⁶ *Zastosowanie odpisów aktualizujących należności do monitorowania ryzyka kredytowego*, <https://analizafinansowa.pl/zarzadzanie-plynnoscia/zastosowanie-odpisow-aktualizujacych-naleznosci-do-monitorowania-ryzyka-kredytowego-4333.html> [dostęp: 02.06.2020].

gdzie:

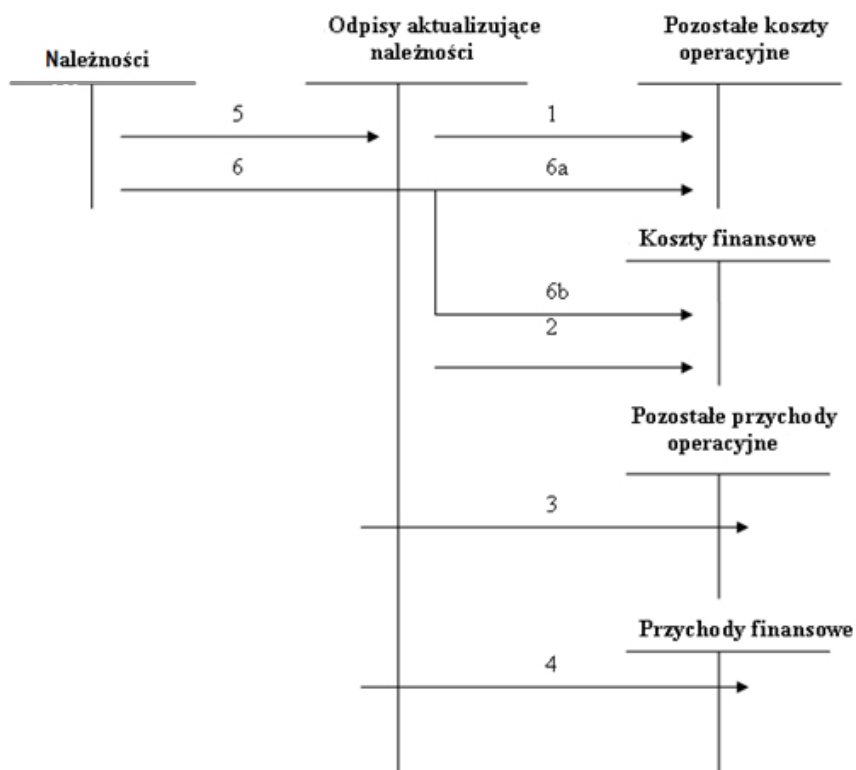
IJN – indeks jakości należności,

WOA – wartość odpisu aktualizującego należności odbiorcy,

WN – wartość należności odbiorcy.

Wzrost indeksu jakości należności oznajmia wzrost ekspozycji na ryzyko kredytowe i większe prawdopodobieństwo strat z tytułu kredytowania odbiorcy. Należy w analizie uwzględnić fakt, iż indeks jakości należności może ulegać znacznym zmianom – w sezonie, jak i po sezonie. Stąd jego analiza powinna być prowadzona na tle analogicznego okresu minionego. Porównywanie w trendzie czasowym umożliwia szacowanie dynamiki zmian w zakresie ekspozycji na ryzyko utraty wpływów zasobów pieniężnych.

Ewidencja odpisów aktualizujących w księgach handlowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustawy o rachunkowości.

- 1) PK – odpis aktualizujący w wysokości niezabezpieczonej kwoty należności (z wyłączeniem należności z tyt. operacji finansowych),
- 2) PK – odpis aktualizujący w wysokości niezabezpieczonej kwoty należności z tyt. operacji finansowych,

- 3) PK – rozliczenie odpisu na skutek spłaty należności,
- 4) PK – rozliczenie odpisu na skutek spłaty należności z tyt. operacji finansowych,
- 5) PK – odpis należności umorzonej, przedawnionej lub nieściągalnej w stosunku do której dokonano odpisu aktualizującego,
- 6) PK – odpisanie należności umorzonej, przedawnionej lub nieściągalnej,
- 7) 6a – należności (z wyłączeniem należności z tyt. operacji finansowych), w stosunku do których nie dokonano odpisów aktualizujących ich wartość,
- 8) 6b – należności z tyt. operacji finansowych, w stosunku do których nie dokonano odpisów aktualizujących ich wartość.

Tworzenie odpisów aktualizujących¹⁷ stanowi konsekwencję działania zasad ostrożności oraz rzetelnego i wiernego obrazu zapisanych w ustawie o rachunkowości. Utworzenie odpisów aktualizujących zgodnie z w/w ustawą ma konkretne następstwa w prawie podatkowym. Zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 26a ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych „nie uważa się za koszty uzyskania przychodów odpisów aktualizujących, z tym że kosztem uzyskania przychodów są odpisy aktualizujące wartość należności, określone w ustawie o rachunkowości, od tej części należności, która była uprzednio zaliczona na podstawie art. 12 ust. 3 do przychodów należnych, a ich nieściągalność została uprawdopodobniona na podstawie ust. 2a pkt 1”. Reasumując, koszt podatkowy stanowią jedynie odpisy aktualizujące spełniające łącznie następujące warunki:

- należność została wcześniej zakwalifikowana do przychodów należnych,
- odpis aktualizujący został przeprowadzony w oparciu o warunki wynikające z ustawy o rachunkowości,
- nieściągalność należności została dowiedziona w sposób określony w art. 16 ust. 2a pkt 1.

Kwestia uprawdopodobnienia nieściągalności wierzytelności ciąży zawsze na podatniku. W wyroku z 15 grudnia 1999 r., I SA/Gd 2185/97, NSA orzekł:

„Uprawdopodobnienie nieściągalności wierzytelności jest środkiem zastępczym dowodu, a więc środkiem niedającym pewności, lecz tylko prawdopodobieństwo twierdzenia o fakcie. Chodzi więc nie o przeprowadzenie dowodu czyniącego fakt absolutnie pewnym, lecz o wskazanie okoliczności wystarczających do powzięcia przekonania o prawdopodobieństwie faktu”.

Jednocześnie z wyroku NSA o sygn. akt II FSK 1163/09 wynika, że:

„Koniecznym warunkiem uznania za koszt uzyskania przychodów odpisów aktualizujących wartość wierzytelności, których nieściągalność jest uprawdopodobniona, jest aktualizowanie wartości należności zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości. Jeżeli zatem [...] omyłkowo dokonano księgowania należności jako wierzytelności nieściągalnej i potraktowano ją wprost jako koszt podatkowy, to stwierdzenie, że tak

¹⁷ Więcej: *Odpisy aktualizujące jako koszt i przychód podatkowy*, <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/odpisy-aktualizujace-jako-koszt-i-przychod-podatkowy> [dostęp: 20.06.2020].

zaksięgowana wartość nie może być uznana za koszt uzyskania przychodów na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 26a u.p.d.o.p., jest prawidłowe. Skoro wartości należności w ogóle nie aktualizowano, przepis pkt 26a w ogóle nie miał zastosowania”.

W myśl art. 16 ust. 2a pkt 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, nieściągalność uznaje się za uprawdopodobnioną w szczególności, jeżeli:

- „dłużnik zmarł, został wykreślony z CEIDG, pozostawiony w stan likwidacji lub została ogłoszona jest upadłość albo zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne lub został złożony wniosek o zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu zgodnie z przepisami ustawy Prawo restrukturyzacyjne, lub zostało wszczęte postępowanie ugodowe w rozumieniu przepisów o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, albo
- wierzytelność została potwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądu i skierowana na drogę postępowania egzekucyjnego, albo wierzytelność jest kwestionowana przez dłużnika na drodze powództwa sądowego”.

Powyższy wykaz przyczyn uprawdopodobniających nieściągalność wierzytelności ma jedynie charakter wyliczenia przykładowego. Podatnik może powołać się na inne okoliczności, o ile mają charakter równorzędny pod względem prawnym, tj. wywołują tożsame skutki prawne (m.in. interpretacja indywidualna DIS w Katowicach z 17.11.2016 r., znak: IBPB-1-1.4510.309.2016.1.SG). Podkreśla się przy tym, iż do uprawdopodobnienia dojdzie w sytuacji, gdy w świetle okoliczności konkretnego przypadku okaże się, iż prawdopodobne jest, że wierzytelność rzeczywiście będzie nieściągalna, jednak nie jest to twierdzenie pewne (udowodnione) (interpretacja indywidualna DIS w Bydgoszczy z 16.09.2016 r., znak: ITPB1/4511-563/16-1/WM)¹⁸.

Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych nie określa momentu, w którym należy zaliczyć odpisy aktualizujące nieściągalne wierzytelności do kosztów podatkowych. Art. 16 ust. 1 pkt 20 w/w ustawy wyznacza czasową granicę zaliczenia do kosztów podatkowych odpisów aktualizujących wierzytelności, których nieściągalność została uprawdopodobniona. Odpis aktualizujący jest potrącalny w dacie, na którą został prawidłowo ujęty w księgach rachunkowych jednostki, zatem stanowi koszt uzyskania przychodów w dacie dokonania takiego odpisu aktualizującego należności, których nieściągalność została uprawdopodobniona.

Kosztem uzyskania przychodów jest wyłącznie wartość netto należności, natomiast równowartość kwoty podatku VAT nie jest uwzględniana w odpisie aktualizującym¹⁹.

¹⁸ Więcej: CIT: Zaliczenie odpisu aktualizującego do kosztów podatkowych, https://www.podatki.biz/artykuly/cit-zaliczenie-odpisu-aktualizujacego-do-kosztow-podatkowych_4_37311.htm [dostęp: 20.06.2020].

¹⁹ Więcej: Odpisy aktualizujące...; 6 zasad dotyczących tworzenia rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, <https://www.portalfk.pl/rachunkowosc-i-sprawozdawczosc/6-zasad-dotyczacyh-tworzenia-rezerwy-i-aktywow-z-tytulu-odroczonego-podatku-dochodowego-12201.html> [dostęp: 02.06.2020].

Zgodnie z art. 12 ust. 4 pkt 9 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych *podatek VAT należny nie stanowi przychodu*, a to jednocześnie wyklucza fakt zaliczania go do kosztów uzyskania przychodów. NSA w wyroku z 24 lutego 2016 r., II FSK 3875/13, orzekł: „zaliczenie do kosztów uzyskania przychodów na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a” ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych „nieściągalnych wierzytelności, uprzednio zarachowanych jako przychody należne, następuje bez uwzględnienia wartości należnego podatku od towarów i usług”.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że jednostka jest zobowiązana do określenia własnej strategii zarządzania należnościami. Poza odpisami aktualizującymi analizie poddane powinny być naliczone odsetki od należności (należność w kwocie wymaganej zapłaty z zachowaniem zasady ostrożności). Nie wpływają one na podstawę opodatkowania aż do momentu otrzymania zapłaty, podobnie jak i różnice kursowe naliczone na dzień bilansowy. Naliczone odsetki oraz dodatnie różnice kursowe to dodatnie różnice przejściowe, natomiast ujemne różnice kursowe – ujemne różnice przejściowe.

Zatem według art. 37 ust. 4 i 5 ustawy o rachunkowości tworzy się:

- „rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, czyli takich, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości,
- aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z uwagi na ujemne różnice przejściowe, czyli takie, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności”.

Aktualizacja wyceny należności w MSR i MSSF

MSSF nie wykazują odrębnego MSR regulującego kwestie należności, jak i zasad ich wyceny. Z MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” wynika fakt, że należności powinny być wykazywane w sprawozdaniu jako należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności. Natomiast MSR 21 „Skutki zmian kursów wymiany walut obcych” reguluje wycenę należności w walucie obcej. Zgodnie z nim takie należności przeliczane są na dzień sprawozdawczy przy zastosowaniu kursu zamknięcia, czyli kursu natychmiastowej wymiany z dnia sprawozdawczego^{20,21}.

²⁰ K. Trzpióła, *Należności i zobowiązania – klasyfikacja, wycena i księgowania według MSR i MSSF*, Oficyna Finansowo-Księgowa, Warszawa 2017, https://emsr.pl/dane/ND/pliki_ccms/ebook-nd-naleznosci-i-zobowiazania-.pdf [dostęp: 01.05.2020].

²¹ G.K. Świdarska (red. nauk.), *op. cit.*, s. 209.

Do końca 2017 r. podmioty zobligowane do stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości miały obowiązek ustalania odpisów aktualizujących²² w sytuacji wystąpienia tzw. obiektywnych dowodów utraty wartości bądź wystąpienia określonych przesłanek utraty wartości. Zgodnie z MSR 39 ujęcie straty z tytułu utraty wartości następowało dopiero, gdy wystąpiły obiektywne dowody utraty wartości, takie jak:

- znaczące trudności finansowe dłużnika,
- niedotrzymanie warunków umowy, np. opóźnienie w spłacie,
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości dłużnika,
- zanik aktywnego rynku na składnik aktywów finansowych wynikający z trudności finansowych,
- niekorzystne zmiany dotyczące grupy aktywów, do których zalicza się dany składnik aktywów finansowych.

Ujmowanie strat było często określane modelem tzw. strat poniesionych. W konsekwencji tego jednostki ustalały zazwyczaj odpisy w przypadku znaczącego przeterminowania należności, zidentyfikowania znaczących problemów finansowych kontrahenta bądź innych zdarzeń.

Nowe regulacje – MSSF 9 Instrumenty Finansowe – zmieniają zasadniczo ujmowanie składników aktywów finansowych, w ten sposób, że już w momencie początkowego ujęcia składnik powinien zostać skategoryzowany w jednej z trzech grup aktywów finansowych:

- wycenianych w wysokości zamortyzowanego kosztu,
- wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite,
- wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Początkowa klasyfikacja powinna odbyć się na podstawie modelu zarządzania aktywami finansowymi przyjętymi przez jednostkę (tzw. model biznesowy) oraz charakterystykę przepływów pieniężnych z tytułu danego składnika aktywów finansowych²³.

Składnik aktywów, aby zostać zaklasyfikowanym do kategorii wycenianych w wysokości zamortyzowanego kosztu, musi spełniać łącznie poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy;

²² *Elementy, jakie należy uwzględnić ustalając odpis aktualizujący od 1 stycznia 2018 r.*, GOFIN, <http://www.poradniksiegowego.pl/arttykul,93,16831,elementy-jakie-nalezy-uwzlednic-ustalajac-odpis.html> [dostęp: 01.05.2020].

²³ Zob. par. 4.1.1 MSSF 9 Instrumenty Finansowe.

- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty²⁴.

W przypadku składników aktywów skategoryzowanych do tej właśnie grupy zasadniczą rzeczą jest, że możliwa do wystąpienia zmienność w zakresie przepływów pieniężnych nie może wiązać się np. ze zmianą cen innych papierów wartościowych. Warto zauważyć, że MSSF 9 dopuszcza sprzedaż składnika aktywów przed terminem jego wykupu i nie wprowadza w związku z tym żadnych negatywnych konsekwencji, co czynił MSR 39. Utrzymywanie aktywów finansowych do terminu wymagalności nie jest warunkiem koniecznym. Wynika to z przyjętej w standardzie zasady kierowania się modelem biznesowym jednostki, który może dopuszczać aktywne zarządzanie aktywami finansowymi. Do tej kategorii aktywów finansowych zaliczane będą należności handlowe – przepływy pieniężne przez nie generowane stanowią spłatę wartości nominalnych.

Dotychczasowa zasada, stosowana zgodnie z MSR 39 (tzw. model strat poniesionych), utraty wartości aktywów finansowych została zastąpiona, w ramach MSSF 9, przez model strat oczekiwanych. Tym samym MSSF 9 znacząco przyspiesza księgowanie strat, gdyż już od momentu ujęcia składnika aktywów finansowych w bilansie jednostka jest zobowiązana ujmować odpisy, zanim określone płatności rzeczywiście staną się preterminowane lub nieściągalne – jest to zdecydowanie wcześniejszy moment niż rozwiązania wymagane przez MSR 39. Utrata wartości, zgodnie z MSSF 9, może być rozpoznana w przypadku:

- aktywów finansowych wycenianych w wysokości zamortyzowanego kosztu,
- aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite,
- należności leasingowych,
- aktywów (praw) z tytułu umowy,
- przyrzeczeń pożyczek i umów o gwarancje finansowe, które nie są wyceniane w wartości godziwej.

Koszty z tytułu oczekiwanych strat kredytowych (utrata wartości) obciążają wynik finansowy jednostki. Tylko w przypadku, kiedy dany składnik zaklasyfikowany jest do wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody, całkowite skutki utraty wartości są ujmowane kapitałowo.

Szacowanie oczekiwanych strat kredytowych należy powiązać z wartością pieniądza w czasie oraz ważonym prawdopodobieństwem wystąpienia tych strat. Jednocześnie przyjmuje się założenie, że prawdopodobieństwo straty, w całym okresie życia danego aktywa finansowego, maleje wraz ze zbliżaniem się do końca okresu utrzymywania

²⁴ Zob. par. 4.1.2 MSSF 9 Instrumenty Finansowe.

danego instrumentu. Przy określaniu prawdopodobieństwa, w myśl MSSF 9, należy uwzględnić z zarówno możliwość wystąpienia strat kredytowych, jak i prawdopodobieństwo, że straty te w ogóle nie wystąpią.

Standard wskazuje, że wysokość odpisu powinna być ustalona jako różnica pomiędzy wartością bilansową brutto a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. W odniesieniu do należności handlowych najpopularniejszą metodą szacowania jest tzw. macierz rezerw. „Jednostka stosuje swoje dane historyczne dotyczące strat kredytowych w odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług, aby oszacować – odpowiednio – 12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe lub oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia z tytułu aktywów finansowych. W macierzy rezerw można przykładowo określić stałe stawki rezerw w zależności od liczby dni, o jaką dana należność z tytułu dostaw i usług jest przeterminowana (na przykład 1 procent, jeżeli należność nie jest przeterminowana, 2 procent, jeżeli jest przeterminowana o mniej niż 30 dni, 3 procent, jeżeli jest przeterminowana o więcej niż 30 dni, lecz mniej niż 90 dni, 20 procent, jeżeli jest przeterminowana o 90-180 dni itd.).

W zależności od zróżnicowania swojej bazy klientów jednostka stosuje odpowiednie grupowanie, jeżeli jej dane historyczne dotyczące strat kredytowych wskazują na znaczne różnice w układzie strat dla różnych segmentów klientów. Do przykładowych kryteriów, które można stosować do grupowania aktywów, zaliczają się region geograficzny, typ produktu, rating klientów, zabezpieczenie lub ubezpieczenie kredytu handlowego oraz rodzaj klienta (np. hurtowy lub detaliczny)”²⁵.

Jednostka może, w przypadku aktywów finansowych charakteryzujących się niskim poziomem ryzyka, nie przeprowadzać oceny, czy doszło do znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego, i tym samym kwotę odpisu szacować tylko w odniesieniu do wysokości strat oczekiwanych w najbliższych 12 miesiącach. Niskim poziomem ryzyka kredytowego charakteryzuje się instrument finansowy, „jeżeli wiąże się z niskim ryzykiem niewykonania zobowiązania, pożyczkobiorca ma wysoką krótkoterminową zdolność spełniania swych obowiązków w zakresie wynikających z umowy przepływów pieniężnych, a niekorzystne zmiany warunków gospodarczych i biznesowych w dłuższej perspektywie mogą – lecz niekoniecznie muszą – ograniczyć zdolność pożyczkobiorcy do wypełniania jego obowiązków w zakresie wynikających z umowy przepływów pieniężnych. Nie uznaje się, że instrumenty finansowe charakteryzują się niskim ryzykiem kredytowym, jeżeli uważa się, że wiążą się one z niskim ryzykiem straty jedynie ze względu na wartość zabezpieczenia, a sam instrument finansowy bez tego zabezpieczenia nie byłby uznawany za charakteryzujący się niskim ryzykiem kredytowym. Nie uznaje się również, że instrumenty finansowe charakteryzują się niskim ryzykiem

²⁵ § B5.5.35 MSSF 9.

kredytowym jedynie dlatego, że wiąże się z nimi niższe ryzyko niewykonania zobowiązania niż w przypadku innych instrumentów finansowych jednostki lub w porównaniu z ryzykiem kredytowym występującym w jurysdykcji, w ramach której jednostka działa”²⁶.

Należności handlowe mogą być klasyfikowane jako aktywa charakteryzujące się niskim poziomem ryzyka kredytowego, dlatego odpisy z tytułu utraty wartości i z tytułu oczekiwanych strat kredytowych mogą być szacowane w wysokości odpowiadającej takim stratom w całym okresie życia tych aktywów. Jest to uproszczenie, które zwalnia jednostkę z ocen, czy doszło do wzrostu ryzyka kredytowego – *a priori* przyjmuje, że do takiego wzrostu doszło. Oczywiście wybór stosowania modelu uproszczonego został pozostawiony do decyzji jednostki.

Wpływ wyceny należności na ocenę płynności podmiotu

Ocena płynności finansowej jest jednym z kluczowych aspektów w weryfikowaniu sytuacji finansowej podmiotu gospodarczego – ma pozwolić na zbadanie zdolności przedsiębiorstwa do terminowego regulowania swoich zobowiązań. Najczęściej wykorzystywaną metodą, w zakresie analizy płynności finansowej, jest analiza wskaźnikowa.

Wskaźniki pozwalają na badanie wzajemnych relacji poszczególnych pozycji bilansu, rachunku zysków i strat lub rachunku przepływów pieniężnych. Umożliwiają również standaryzację przeprowadzanych analiz – co jest szczególnie ważne np. dla banków czy innych instytucji kredytowych. Za pomocą wskaźników finansowych tworzone są referencyjne wartości dla poszczególnych branż czy sektorów gospodarki. Indykatory te pozwalają również na badanie zmian zachodzących w jednostkach na przestrzeni wielu lat – umożliwiając tym samym lepsze zrozumienie tych jednostek oraz zmian w nich zachodzących.

W ramach analizy wskaźnikowej jedną z najczęściej wykorzystywanych grup wskaźników są indykatory oceniające płynność finansową podmiotu. I właśnie w tym kontekście właściwa wycena należności w bilansie ma kluczowe znaczenie na uzyskiwane wartości wskaźników. Wśród wskaźników płynnościowych wymienia się (są najczęściej stosowane) trzy następujące²⁷:

- wskaźnik bieżącej płynności,
- wskaźnik podwyższonej płynności finansowej, zwany również wskaźnikiem szybkim,
- wskaźnik płynności środków pieniężnych.

²⁶ § B5.5.22 MSSF 9.

²⁷ B. Pomykańska, P. Pomykański, *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2017, s. 95.

W kontekście niniejszego artykułu autorzy omówią tylko dwa pierwsze, ponieważ to właśnie na ich wysokość ma bezpośredni wpływ wartość należności ujęta w bilansie analizowanej jednostki.

Wskaźnik bieżącej płynności (*current ratio*) to stosunek aktywów obrotowych do pasywów bieżących – zamiennie w mianowniku podstawia się tylko zobowiązania krótkoterminowe – oblicza się go według wzoru²⁸:

$$CR = \frac{A_0}{ZK},$$

gdzie: A_0 – aktywa obrotowe (aktywa bieżące); ZK – zobowiązania krótkoterminowe.

Drugim wskaźnikiem z grupy oceniającej płynność finansową w jednostce jest indyktor podwyższonej płynności (*quick ratio*) – oblicza się go według wzoru²⁹:

$$QR = \frac{A_0 - I}{ZK},$$

gdzie: A_0 – aktywa obrotowe (aktywa bieżące); I – zapasy; ZK – zobowiązania krótkoterminowe.

Obok dwóch wyżej wymienionych wskaźników w ramach oceny płynności finansowej podmiotu gospodarczego, w kontekście badania poziomu należności i ich wpływie na płynność, bada się jeszcze indyktor cyklu konwersji należności (*days of sales outstanding*). Wskaźnik ten informuje o tym, ile dni przeciętnie jednostka oczekuje na uregulowanie swoich należności przez partnerów – wylicza się go ze wzoru³⁰:

$$DSO = \frac{NK}{\frac{S}{365}} = \frac{NK \cdot 365}{S},$$

gdzie: NK – należności krótkoterminowe; S – przychody netto ze sprzedaży.

Generalnie żadna jednostka nie potrzebuje posiadać należności w swoim bilansie. W idealnym świecie za wykonaną usługę czy dostarczony towar sprzedawca otrzymałby zapłatę od razu. Jednak presja rynku powoduje, że normalne staje się „kredytowanie” swoich odbiorców. Z punktu widzenia oceny płynności przedsiębiorstwa wysoki poziom należności podnosi wartość wskaźnika, co z jednej strony jest pozytywnie odbierane przez kredytodawców, ale z drugiej strony może być negatywnie widziane przez inwestorów. W tym kontekście bardzo ważne jest, by ujawniona wartość należności w bilansie jednostki była wartością wiarygodną, tj. uwzględniającą wszystkie fundamentalne zasady rachunkowości, w szczególności zasadę ostrożnej wyceny. Należności, zwłaszcza te handlowe, powinny być wykazane po uwzględnieniu odpisów aktualizujących ich wartość.

²⁸ *Ibidem*, s. 96.

²⁹ *Ibidem*, s. 99.

³⁰ *Ibidem*, s. 108.

Podsumowując, należy podkreślić, że wartość należności, jaka jest wykazywana w bilansie jednostki, ma bardzo duże znaczenie dla oceny płynności finansowej podmiotu, dlatego tym istotniejsza staje się właściwa ich wycena.

Podsumowanie

Należności należą do jednej z najważniejszych grup prezentowanych w bilansie podmiotu gospodarczego. Ich rzetelna wycena jest kluczowa w ocenie sytuacji finansowej podmiotu, dlatego tak ważne jest, by wartości sprawozdawane uwzględniały zasadę ostrożności. Każdy zawodowo zajmujący się oceną sytuacji finansowej podmiotu powinien uważnie analizować strukturę należności, ponieważ, jak wskazano w opracowaniu, jest ona istotnym elementem kreującym aktywa obrotowe – w kontekście kapitału pracującego, ale też narzędziem rachunkowości kreatywnej – w kontekście kreowania sytuacji finansowej podmiotu (stan należności ma znaczący wpływ na ocenę płynności finansowej, jak i zdolności kredytowej podmiotu).

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 1994 r. Nr 121, poz. 591 z późn. zm.)

Literatura

- Folga J., *Odpisy aktualizujące należności handlowe jako źródło informacji na temat ryzyka kredytowego odbiorców*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2009, nr 48.
- Kumor I., Poniatowska L., *Odpisy aktualizujące należności jako instrument polityki rachunkowości kształtujący wynik finansowy na przykładzie spółek z branży energetycznej objętych WIG 30*, Katowice 2014.
- Kumor I., Poniatowska L., *Wycena należności a kształtowanie wyniku finansowego na przykładzie wybranych spółek z branży przemysłowej objętych WIG 30*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” 2013, Nr 253.
- Muszyńska B., *Przewodnik po znowelizowanej ustawie o rachunkowości*, Usługowy Zakład Rachunkowości Stowarzyszenia Księgowych w Polsce Sp. z o.o., Poznań-Łódź 2001.
- Orzeszko T., *Odpisy aktualizujące wartość należności a podatek dochodowy*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu. Finanse Bankowość Rachunkowość” 2006, nr 1119.

Pomykalska B., Pomykalski P., *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2017.

Świdorska G.K. (red. nauk.), *Wzorcowy plan kont z komentarzem do ustawy o rachunkowości*, Oficyna Wolters Kluwer Business Warszawa 2012.

Trzpięła K., *Należności i zobowiązania – klasyfikacja, wycena i księgowania wg MSR i MSSF*, Oficyna Finansowo-Księgowa, Warszawa 2017, https://emsr.pl/dane/ND/pliki_ccms/ebook-nd-naleznosci-i-zobowiazania-.pdf.

Internet

6 zasad dotyczących tworzenie rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, <https://www.portalfk.pl/rachunkowosc-i-sprawozdawczosc/6-zasad-dotyczacyh-tworzenia-rezerwy-i-aktywow-z-tytułu-odroczonego-podatku-dochodowego-12201.html>.

Elementy, jakie należy uwzględnić ustalając odpis aktualizujący od 1 stycznia 2018 r., GOFIN, <http://www.poradnikksiegowego.pl/artukul,93,16831,elementy-jakie-nalezy-uwzglesdnic-ustalajac-odpis.html>.

Jak prawidłowo dokonywać odpisów aktualizujących należności, INFOR, <https://inforb.pl/aktualnosci/348528,Jak-prawidlowo-dokonywac-odpisow-aktualizujacych-naleznosci.html>.

Jak wiekować należności handlowe w księgach rachunkowych, Infor, <https://inforfk.pl/cykle-tematyczne/tresc,inforfk,,INF0000000000000696389,Jak-wiekowac-naleznosci-handlowe-w-ksiegach-rachunkowych.html>.

Kiedy dokonać odpisów aktualizujących należności, Infor, <https://inforfk.pl/cykle-tematyczne/tresc,inforfk,,INF0000000000000696725,Kiedy-dokonac-odpisow-aktualizujacych-naleznosci.html>.

Odpisy aktualizujące jako koszt przychód podatkowy, <https://www.gofin.pl/bilans/17,1,563,247370,odpisy-aktualizujace-w-ksiegach-rachunkowych-i-sprawozdaniu.html>.

Wycena należności w kwocie wymaganej zapłaty na dzień bilansowy, GOFIN, http://www.vademecumksiegowego.pl/artukul_narzedziowa,814,0,12628,wycena-naleznosci-w-kwocie-wymaganej-zaplaty-na-dzien.html.

Zastosowanie odpisów aktualizujących należności do monitorowania ryzyka kredytowego, <https://analizafinansowa.pl/zarządzanie-plynnoscia/zastosowanie-odpisow-aktualizujacych-naleznosci-do-monitorowania-ryzyka-kredytowego-4333.html>.

Reliable valuation of receivables the basis for credibility of the financial statements

Abstract

Receivables are one of the important elements that shape the value of assets. They are the determining factor of liquidity in the entity. The following study classifies receivables by time criterion, describes the valuation tool, together with the methodology for updating them from both national regulations and international standards. Write-downs are used to regulate the value presented in the financial statements and are intended to bring the receivables to the most reliable level.

Keywords

receivables, write-downs, accounting act, liquidity, reliability of financial statements, revaluation